

PLA ESPECIAL URBANÍSTIC DE PROTECCIÓ DEL PATRIMONI I CATÀLEG DE BÉNS ARQUITECTÒNICS, ARQUEOLÒGICS I AMBIENTALS DE SABADELL (PEPS)

PE-131

C. CATÀLEG

1. Patrimoni arquitectònic (Volum 13/15)

13. OBRES D'ENGINYERIA (OE)

Béns Arquitectònics. Elements i conjunts arquitectònics (EA i CA)

13. OBRES D'ENGINYERIA (OE)

CODI	Nom
OE.01.EA	Pont de la Salut
OE.02.CA	Passeres del Riu Ripoll
OE.03.EA	Pont Vell de Castellar
OE.04.EA	Pèrgola de formigó – Polígon de Can Feu
OE.05.EA	Torre de l'Aigua
OE.06.EA	Torre de l'aigua del Barri de la Concòrdia

Pont de la Salut

OE.01.EA

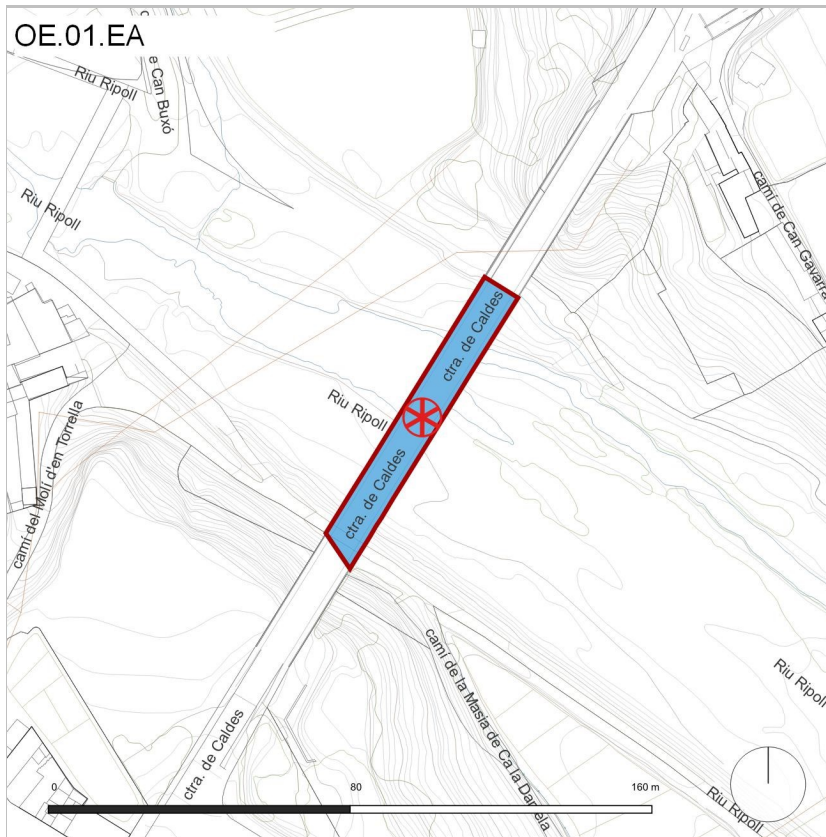
DADES BÀSIQUES

Adreça/es Carretera Caldes, de (C-1413a), Km 23

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 426355 ; y = 4600900

Identificació al plànol Nd1-18

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- BCIN
- BCIL
- BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Pont de la Salut

OE.01.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	Volumètric
<i>Nº reg/cat.</i>	PEPBAMAS 10.1

CATALOGACIÓ

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	2. Conservació
<i>Classificació</i>	Elements arquitectònics
<i>Altres prot.</i>	Parc Fluvial del Ripoll.

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

<i>Tipologia</i>	Obres d'Enginyeria (OE)
<i>Subtipologia</i>	Pont
<i>Estil i Època</i>	Neoclassicista; Època contemporània. Segle XIX
<i>Cronologia</i>	1862-1864 / 1953 (ampliació)
<i>Autor/promotor</i>	Elzeari Boix, enginyer; Josep Antoni Obradors i Poch, m.o
<i>Context</i>	Carretera de Caldes, en el seu pas pel riu Ripoll. Passa per sobre el riu Ripoll i enllaça Sabadell amb el Santuari de la Mare de Déu de la Salut.
<i>Elements</i>	<p>Pont ubicat a la carretera de Caldes per salvar el riu Ripoll. Aquesta obra va assenyalar l'inici de l'obertura de la carretera de Sentmenat i Caldes de Montbui, i va afavorir la ubicació del Cementiri de Sant Nicolau a l'altra banda del riu Ripoll.</p> <p>Té set arcades de mig punt de 12 m de llum cadascuna, que són sostingudes per sis grans pilars de mamposteria i obra de fàbrica amb tres repeus. L'alçada total és de 17,15 m en el seu punt més alt, 132 m de llargada i 5,20 m d'amplada.</p> <p>Damunt dels arcs hi ha un fris decoratiu, de banda i banda, amb petits relleus de cubs. El material de construcció emprat a l'obra fou: el maó per als arcs i els pilars, la pedra calcària (arrodonida als costats menors) per a la base, i pedra conglomerada per a la massa del pont.</p> <p>L'adaptació del pont a les necessitats actuals ha fet que la superfície de trànsit sigui més ampla que la base (a causa de l'ampliació de la carretera).</p>
<i>Ús actual</i>	Pont (Obra d'enginyeria civil)
<i>Ús original/altres</i>	Pont (Obra d'enginyeria civil)
<i>Estat conservació</i>	Bo; La imatge exterior en tots dos alçats longitudinals és correcte i manté les seves característiques formals que l'identifiquen com a element singular i obra cabal de l'enginyeria civil a Sabadell.
<i>Situació de risc</i>	Inundabilitat; Gran crescudes del riu Ripoll

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

☒ Valor històric	Infraestructura referent en el context de la història sabadellenca per la seva representativitat en la lectura d'una època, els 1862-63, que amb la construcció del pont s'enllaçava la ciutat amb el Santuari de la Salut.
☒ Valor arqueològic i paleontològic	Espai d'expectativa arquitectònica com a antic lloc de pas del Ripoll, probablement d'origen romà.
☒ Valor urbanístic	Bé interessant per la contribució a la lectura de la formació, evolució i transformació de l'estructura urbana i territorial, així com vertebrar la infraestructura que permet travessar el riu Ripoll.
☒ Valor arquitectònic/tipològic/artístic	Bé d'especial interès, el valor del qual resideix principalment en la preservació de l'estructura tipològica característica, així com el sistema constructiu derivat de les bones pràctiques en la realització del maó i la pedra en aquestes infraestructures.
☒ Valor sociocultural i etnològic	Bé referent en el context sociocultural i etnològic per les característiques representatives i la importància que va significar la implantació del Pont de la Salut en les comunicacions de Sabadell.
☒ Valor natural/ambiental/paisatgístic	Bé interessant per la contribució en la preservació i el manteniment del caràcter harmònic i definidor del paisatge que genera en la seva pròpia contemplació, així com la relació amb l'entorn natural.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Pont de la Salut

OE.01.EA

Element/s Pont

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Remodelació o Rehabilitació; Restauració; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements artístics i/o ornamentals necessaris per a la comprensió del bé); Millora

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Tractament amb les tècniques de restauració adequades utilitzant els materials que li són propis.

Qualsevol alteració de la imatge externa derivada d'una nova actuació ha d'estar avalada per la necessitat d'emprendre una tasca urgent de restauració i justificada de forma fefaent.

En tots els casos es farà de la manera compatible i amb ple respecte pels valors acreditats. La superfície haurà de recollir les necessitats derivades de la utilització d'aquest bé, especialment sotmès a un gran desgast.

Estructura/interior No es permet l'enderroc de cap de les estructures que són referents en els seus valors tipològics i que sigui referent dels seus valors patrimonials o que els pugui menystenir, excepte de les parts contràries al bé patrimonial.

En cas de reparació de l'estructura es garantirà la restitució de la imatge exterior característica.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica Fou construït entre els anys 1862 i 1863, en època de l'alcalde Josep Romeu i Sans, per tal de continuar la carretera de Sabadell fins a Caldes de Montbui, la C-1413a. Fou projectat per l'enginyer Elzeari Boix i construït per Josep Antoni Obrador Poch. Quan fou inaugurat, s'instal·là una placa de marbre a cada estrep: el de la part sud tenia dos escuts, l'escut de Sabadell i el de la Diputació de Barcelona. La de l'extrem nord duia una inscripció al·lusiva: "Año 1863. Construido durante el reinado de Isabel II a quien la dedica la Diputación Provincial". Foren destruïts durant la revolució de 1868. Juntament amb l'arribada del tren a Sabadell l'any 1855, la construcció del pont va contribuir notablement a millorar la xarxa de comunicacions de l'època.

Bibliografia «Pont de la Salut». Pat.mapa: arquitectura. Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. [Consulta: 11 abril 2013].

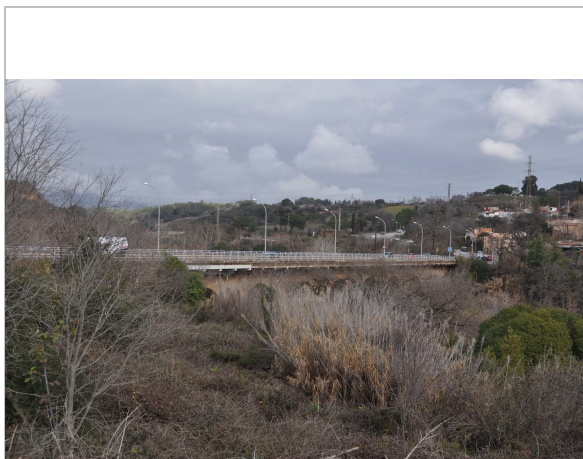
Nomenclàtor. «Carrer de Romeu». Ajuntament de Sabadell. [Consulta: 17 juny 2016].

Sabadell a l'Enciclopèdia Catalana
El passat tèxtil de Sabadell i Terrassa, Generalitat de Catalunya

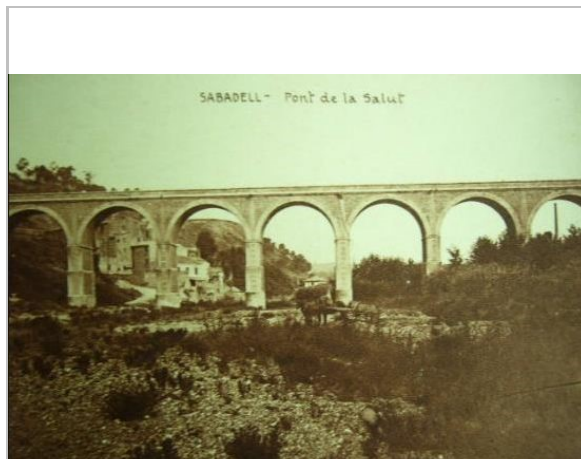
Pont de la Salut

OE.01.EA

ALTRES IMATGES

Fotografia del bé
Equip redactor

Fotografia històrica
AHS c.1920

Fotografia del bé
Equip redactor

Passeres del Riu Ripoll

OE.02.CA

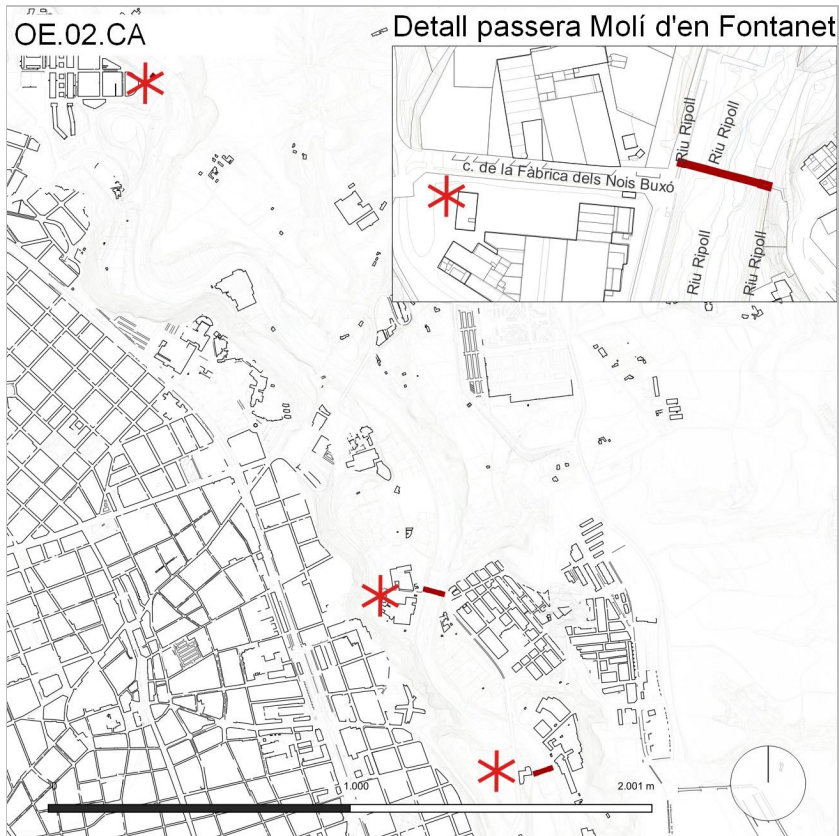
DADES BÀSIQUES

Adreça/es Riu Ripoll

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 426990 ; y = 4599619

Plànol Nd1-18/23

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

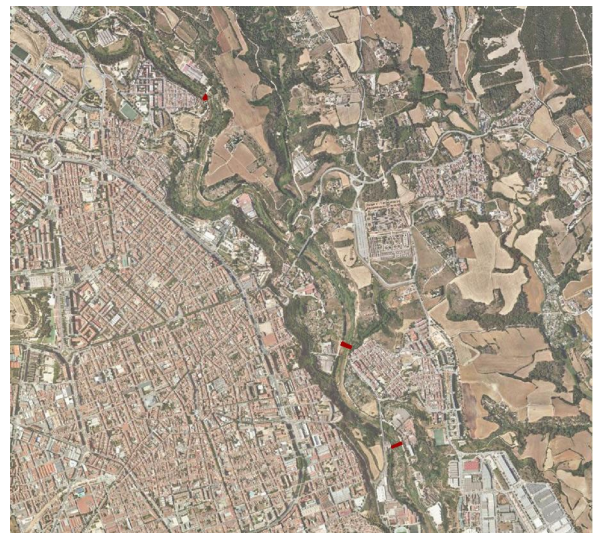
- ⊗ BCIN
- ⊗ BCIL
- * BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Passeres del Riu Ripoll

OE.02.CA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	Altres béns
<i>Nivell prot.</i>	Volumètric
<i>Nº reg/cat.</i>	PEPBAMAS 10.37

CATALOGACIÓ

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BPU
<i>Nivell prot.</i>	2. Conservació
<i>Classificació</i>	Conjunts arquitectònics

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

<i>Tipologia</i>	Obres d'Enginyeria (OE)
<i>Subtipologia</i>	Passeres - Palanques
<i>Context</i>	Avui dia les tres passeres se situen dins el Parc Fluvial del Riu Ripoll. Les seves coordenades UTM respectives són: Passera 1 (X:426990,0 / Y:4599619,0); Passera 2 (X:426632,0 / Y:4600213,0) i Passera 3 (Pilona X:425690,5 / Y:4601986,1). Les dues primeres segueixen en ús i la tercera no.
<i>Conjunt / Ambient</i>	Constitueix un conjunt de tres passeres de vianants, de tipus "cantilever" (de tauler), una de les quals està parcialment deconstruïda. El projecte de l'enginyer Albino Lasso Conde, executat l'any 1963, parteix d'un model publicat a la revista nord-americana "Engineering News Records". Les passeres de tipus cantilever consisteixen en tres trams biarticulats: AB, BC y CD: El tram AB està simplement sustentat en els dos trams extrems; aquests estan sustentats en el cantó de l'estrep y sostinguts per un tirant a l'altre extrem: l'estructura de la passera és d'aquesta forma un pont "cantilever" invertit. Els tirants sustentadors passen sobre uns pilons i s'ancoren amb daus de formigó de 150 kg; els trams sustentats estan formats per bigues metàl·liques de perfil laminat; la compressió transmesa pels tirants del tauler dels trams exteriors es transmet als encoratges per mitjà d'una xapa de sustentació, el pont està arriostrat transversalment i els trams extrems sustentats per vents horitzontals. L'amplada del tauler és de 2m i les llums dels trams de 16,80m; l'altura útil dels pilons de 8m.
<i>Ús actual</i>	Passeres vianants: 2 en ús, 1 en desús
<i>Ús original/altres</i>	Passeres vianants
<i>Estat conservació</i>	Bo
<i>Situació de risc</i>	Inundabilitat; Grans crescudes del riu Ripoll

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

☒ Valor històric	Les tres passeres es projecten i s'executen a partir de les afectacions produïdes per les avingudes d'aigua de la tardor de 1962 i són referents històrics i de record d'aquella època.
☒ Valor arquitectònic/tipològic/artístic	El model proposat per l'enginyer Albino Lasso Conde estava inspirat en models publicats a la revista Engineering News Records i fou absolutament innovador en l'època.
☒ Valor sociocultural i etnològic	Les avingudes d'aigua de la tardor de 1962 varen provocar moltes víctimes humanes i grans desperfectes en les infraestructures de comunicació entre ambdues ribes del riu Ripoll.
☒ Valor natural/ambiental/paisatgístic	Tot i el seu estat són elements referents en el paisatge a l'entorn del riu Ripoll i formen part de la identitat que conforma aquest indret.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

<i>Conjunt / Ambient</i>	Conjunt de tres passeres de vianants
--------------------------	--------------------------------------

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

<i>Tipus d'intervenció</i>	Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Reforma; Millora; Remodelació o Rehabilitació (eliminació parts contràries al bé patrimonial) sense alterar els valors tipològics del bé; Restauració; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements artístics i/o ornamentals necessaris per a la comprensió del bé)
----------------------------	--

Passeres del Riu Ripoll

OE.02.CA

CRITERI D'INTERVENCIÓ

Conservar amb mètodes propis de la restauració adequada per tal de preservar l'estructura tipològica original.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica Les avingudes d'aigua de la tardor de 1962 varen provocar grans desperfectes en les infraestructures de comunicació entre ambdues ribes del riu Ripoll. Aquest fet va portar que la Confederación Hidrográfica del Pirineo Oriental decidís redactar i dur a terme el "Proyecto de Acondicionamiento del cauce del Río Ripoll en el término municipal de Sabadell", signat per l'enginyer Albino Lasso Conde. Entre les diverses actuacions es preveia la construcció d'uns guals i passeres per a vianants. En concret en el projecte ja es definia les passeres a construir de tipus cantilever, sustentades per tirants. Aquesta construcció era més econòmica i àgil que d'altres d'ús més habitual. El model proposat per l'enginyer Albino Lasso Conde estava inspirat en models publicats a la revista Engineering News Records, i fou tan innovador fins al punt que la contractista Dragados y Construcciones S.A. va haver d'importar els ancoratges metàl·lics des de l'estranger. Les passeres varen ésser construïdes en el transcurs de l'any 1963, posant-se en funcionament l'any 1964.

Estudi/s patrimonial LAUDO CORTINA, David: Estudi històric i arquitectònic de les passeres del Riu Ripoll al terme municipal de Sabadell. Estudi Inèdit, Ajuntament de Sabadell. 2008.

Bibliografia HERREROS, Isabelo (2016): Lasso Conde, Albino. Relevante ingeniero en el exilio.

Observacions Albino Lasso Conde (Madrid, 5 de novembre de 1906 - juliol 1978), va cursar estudis a l'Escola oficial d'Enginyeria de Camins, Canals i Ports i va finalitzar en 1932. En aquells dies es trobava "congelat" l'accés al Cos oficial del Ministeri d'Obres Públiques, per la qual que es va incorporar a projectes i obres d'empreses privades, com va ser el seu treball en l'Elèctrica Conquense en la construcció del salt d'Almoguera al riu Tajo, o el càrrec de representant de les empreses elèctriques a la Confederació del Xúquer. La seva situació en l'Administració republicana va passar a ser la de "en expectativa d'ingrés".

Des de l'any 1926 era soci de l'Ateneu de Madrid, on va conèixer a Manuel Azaña, amb qui sempre va tenir una relació d'amistat.

El 1933 va sol·licitar i va obtenir, de la Junta d'Ampliació d'Estudis, la condició de pensionat, sense ajuda per a viatges i estada, -ja que no la sol·licitó-, per a realitzar estudis a França i Anglaterra sobre qüestions econòmiques relacionades amb les obres públiques.

Adscrit des de molt jove al republicanisme d'esquerra, va tenir gran protagonisme en la vida política de Conca en els anys de la Segona República. Va ser un dels impulsors del Front Popular a la província de Conca i va resultar elegit diputat d'Esquerra Republicana el 3 de maig de 1936, a repetir-se les eleccions en aquesta circumscripció, per haver estat anul·lats els comicis del 16 de febrer, a causa dels nombrosos casos de frau comesos per les autoritats provincials.

L'inici de la guerra civil el va sorprendre a Sant Sebastià, on va tenir un destacadíssim paper en la repressió del moviment subversiu, per la seva capacitat de comandament i organització, a les ordres del govern republicà i amb la col·laboració dels comandaments de la Guàrdia Civil Saturnino Bengoa, Tinent Coronel, i Maurici García, Comandant. Al seu retorn a Madrid es va incorporar a l'Exèrcit republicà, i va ser adscrit durant un temps a l'Aviació amb el grau de Capità; més tard va tenir el comandament, amb el grau de Major, del Batalló de Vies i Obres de ferrocarrils número u. En finalitzar la guerra va marxar a l'exili, França en primer lloc i després Mèxic i Argentina. Amb data de 23 de juny de 1939 va ser expulsat amb caràcter definitiu del Ministeri d'Obres Públiques, en aplicació de la Llei de Responsabilitats Polítiques del règim franquista.

A Uruguai va treballar al costat de Manuel Díaz-Marta en projectes i construccions d'obres portuàries. També va realitzar projectes als Estats Units i Brasil. A l'Argentina, país en què va residir durant més temps, va estudiar l'aprofitament hidroelèctric dels rius Mendoza i Tunuyán. En 1956, amb la col·laboració d'empreses espanyoles com Salts del Sil i Dragados i Construccions, va intervenir en la construcció de centrals elèctriques en els

Passeres del Riu Ripoll

OE.02.CA

referits rius, finançades aquestes obres amb càrrec al deute pendent del protocol Franco-Perón. Aquesta més que rellevant participació en els projectes i en l'execució dels mateixos, li va servir a Albí Lasso per guanyar-se un gran reconeixement en el si de l'Enginyeria espanyola; aquell mateix any va ser anul·lada la sanció que pesava sobre el mateix i se li readmitia al servei de l'Estat, segons Ordre publicada al BOE del 19 de novembre.

Després del seu retorn a Espanya va ocupar llocs estrictament de caràcter tècnic com a funcionari, com va ser el d'Enginyer Cap de la Confederació Hidrogràfica del Pirineu Oriental, entre els anys 1962 a 1975, any en què va passar a la situació d'excedència voluntària. Va ser pioner en estudis de caràcter ecològic, com va ser el seu treball L'abocament al mar i la pol·lució de les platges, publicat al novembre de 1967 a la Revista d'Obres Públiques. Va morir a Madrid el juliol de 1978.

Passeres del Riu Ripoll

OE.02.CA

ALTRES IMATGES

*Localització en Vista aèria
ICGC*

Pont Vell de Castellar

OE.03.EA

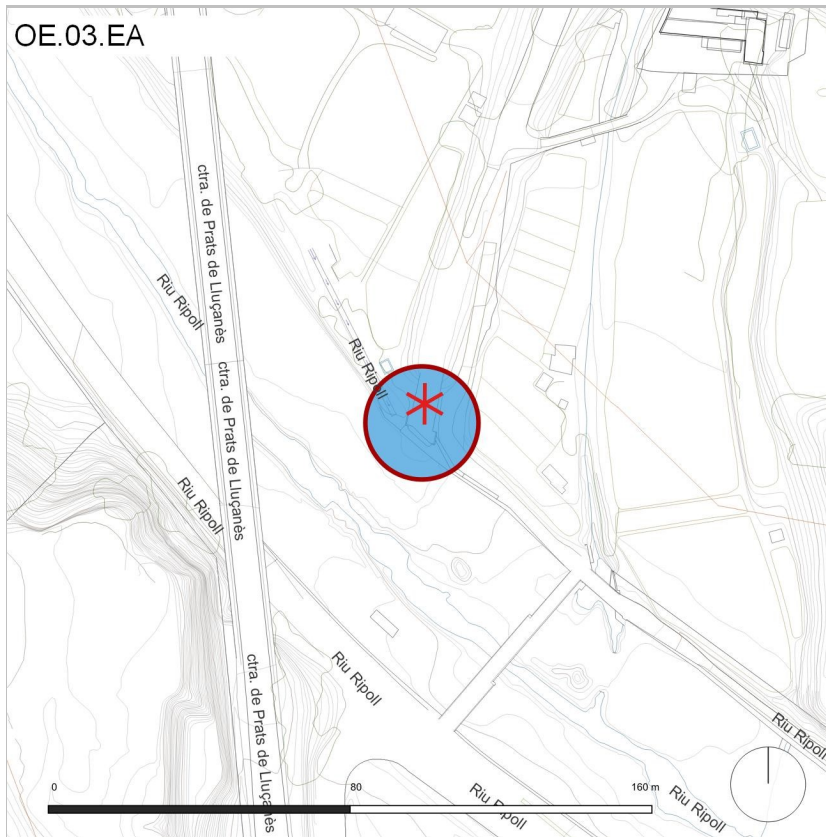
DADES BÀSIQUES

Adreça/es

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 424515 ; y = 4603008

Identificació al plànol Nd1-07

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- BCIN
- BCIL
- BPU

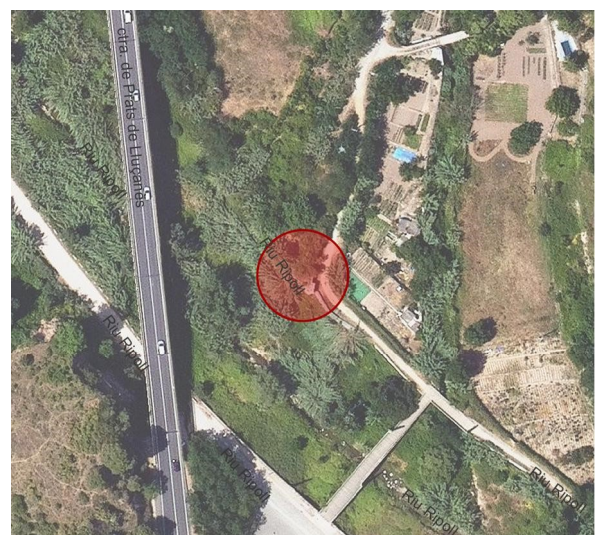
Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Plànol normatiu

Fotografia del bé

Emplaçament

Pont Vell de Castellar

OE.03.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

Altres Element emergent
Procedeix de l'Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya (mNACTEC)

CATALOGACIÓ

Tipus de bé Patrimoni arquitectònic
Categoria BPU
Nivell prot. 2. Conservació
Classificació Elements arquitectònics
Altres prot. Parc Fluvial del Ripoll.

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

Tipologia Obres d'Enginyeria (OE)
Subtipologia Pont (estructura arrencada)
Estil i Època Enginyeria civil; Època contemporània. Segle XIX
Cronologia 1897-1900
Context Actualment, només es conserva l'arrencada del pont situada al marge esquerra del riu Ripoll, pocs metres al sud del pont de la carretera C-1247 sobre aquest.
Elements Segons projecte, el pont havia de tenir 66,28m de llarg, l'amplada total seria de 6 metres i 4,23 metres l'amplada de la calçada. Es van construir tres pilars de suport per l'estructura metàl·lica (base del vial) amb una separació de 18m entre ells i 15m en relació als extrems. Aquests pilars tenien una certa desviació respecte l'eix del pont per tal d'estar adaptats al riu. L'alçada des de la llera del riu a la rasant de pavimentació sobre l'estructura metàl·lica del pont era de 4,65m.
Ús actual En desús
Ús original/altres Comunicació
Estat conservació Bo; De la part conservada, se n'aprecia una total solidesa estructural, tant en els materials que la integren (carreus de pedra), com en la seva configuració de conjunt.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

- Valor històric El pont va ser una infraestructura referent en el context de la història de Sabadell per la seva representativitat en la lectura d'un moment destacat en l'evolució de l'activitat fabril i les comunicacions amb Castellar del Vallès, Manresa i el nord.
- Valor urbanístic Estructures interessants en el record per la contribució en la lectura sobre el territori de la transformació de les infraestructures de comunicació com la del Pont Vell que signifiquen unes fites a banda i banda del Ripoll.
- Valor arquitectònic/tipològic/artístic És interessant fer notar el valor de l'estructura que conforma les dues arrencades de l'antic pont, realitzades a base de carreus de pedra perfectament tallada. És una obra destacada de l'enginyeria de l'època en el seu disseny conjunt.
- Valor sociocultural i etnològic Estructures referents en el context sociocultural i etnològic de Sabadell per les seves característiques representatives, especialment en la tradició i record del Pont Vell sobre el riu Ripoll. Les restes existents són un referent de memòria històrica.
- Valor natural/ambiental/paisatgístic Les dues arrencades que es preserven són claus en la contribució en la preservació i el manteniment del caràcter harmònic i definidor del paisatge que genera en la seva pròpia contemplació, així com la relació amb l'entorn natural.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Parts conservades de l'estructura del pont

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIÓNS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Rehabilitació; Restauració

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Tractament amb les tècniques de restauració adequades utilitzant els materials que li són propis.

Pont Vell de Castellar

OE.03.EA

Qualsevol alteració de la imatge externa derivada d'una nova actuació ha d'estar avalada per la necessitat d'emprendre una tasca urgent de restauració i justificada de forma fefaent.

En tots els casos es farà de la manera compatible i amb ple respecte pels valors acreditats. La superfície haurà de recollir les necessitats derivades de la utilització d'aquest bé, especialment sotmès a un gran desgast.

Estructura/interior

Les actuacions de restauració i/o de reparació efectiva de l'estructura del bé, es materialitzaran a partir del coneixement de l'ús i les tècniques emprades en la seva construcció original, amb ple respecte pels seus valors propis com element d'obra civil que ha particularitzat una estructura i una imatge externa definida i identificativa.

Si per tal de reparar un element i/o el conjunt del bé cal fer actuacions a l'interior de les seves estructures, es garantirà en tot moment la restitució correcta de la imatge exterior, per tal de no desvirtuar les seves característiques formals.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica La necessitat de comunicar les diferents ciutats industrials entre elles (Sabadell, Manresa, Castellar del Vallès...), juntament amb tota una sèrie de factors, va propiciar la construcció del pont per salvar el riu Ripoll en aquest punt. Per damunt del pont hi trasncorria la carretera de Prats de Lluçanès o de Castellar del Vallès (actualment carretera C-124).

La construcció del pont va ser adjudicada a la Maquinista Terrestre y Marítima, i s'inicià oficialment el 1897. Al juliol de 1998 es va fer el coronament d'obra que havia portat a terme per subcontracte l'empresari de Sarrià Jaume Campanyà, i quedava preparada per a que La Maquinista col·loqués l'estructura superior metàl·lica.

Tot i així, les obres no van acabar aquell any amb la col·locació del vial, ja que encara no estava unit a la carretera. Amb l'expropiació de terres a un parell de propietaris el 1900, es va finalitzar també aquest aquesta darrera fase.

Va ser un dels ponts afectats per les riuades del 1962, però no perquè l'estructura no aguantés l'augment d'aigua, sinó perquè l'alçada del pont no va resultar suficient i va fer de presa i mur de contenció dels aiguats. La brossa que baixava pel riu va taponar les arcades i va impedir el pas de les aigües, cosa que va desviar-les momentàniament però, un cor es va trencar el mur de brossa, donà lloc a una crescuda sobtada i amb força de les aigües. Dues fàbriques van quedar greument afectades per aquests dos fets.

Bibliografia

VVAA; Parc Fluvial del Ripoll, Sabadell [recurs electrònic] : inventari d'elements d'interès cultural 1, Ajuntament de Sabadell, 2003.

Pont Vell de Castellar

OE.03.EA

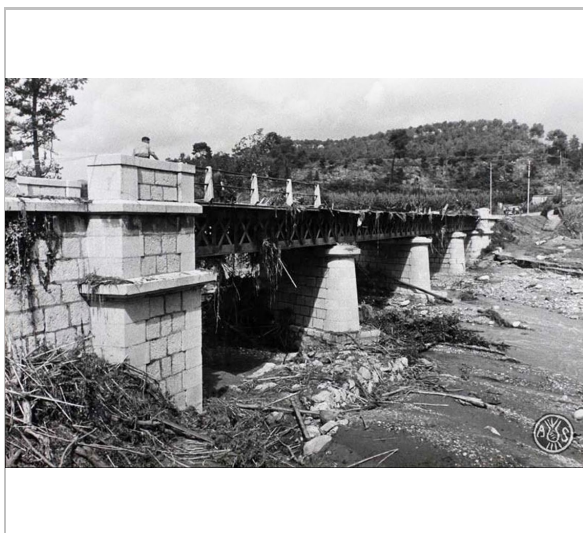
ALTRES IMATGES

*Fotografia del bé
Equip redactor*

*Fotografia del bé
Equip redactor*

*Fotografia històrica
AHS c.1930*

Pèrgola de formigó – Polígon de Can Feu

OE.04.EA

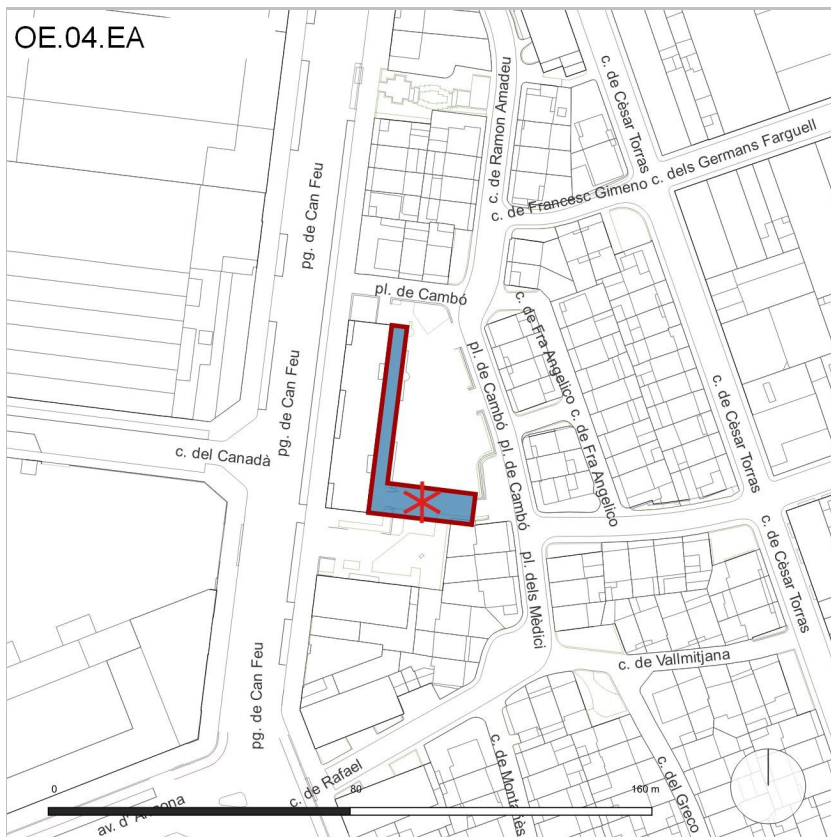
DADES BÀSIQUES

Adreça/es Plaça Cambó, de, s/n

Codi INE 187

Coordenades UTM x = 424454 ; y = 459358

Identificació al plànol Nd1-21

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

- BCIN
- BCIL
- BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Pèrgola de formigó – Polígon de Can Feu

OE.04.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

Altres Element emergent

CATALOGACIÓ

Tipus de bé Patrimoni arquitectònic
Categoria BPU
Nivell prot. 1. Integral
Classificació Elements arquitectònics
Altres prot. P.01.AM Barri de Can Feu

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

Tipologia Obres d'Enginyeria (OE)
Subtipologia Pèrgola
Estil i Època Racionalisme de postguerra; Època contemporània. Segle XX
Cronologia a.1960
Context El barri de Can Feu té l'origen en una promoció de la Caixa de Sabadell per als seus empleats, als voltants dels anys 60. És un barri que es troba delimitat per tres fronteres artificials: el pg. de Can Feu, la ctra. de Terrassa (construïda l'any 1852, i anomenada antigament ctra. de Montcada) i la rambla d'Ibèria. En el marc de l'ordenació de la plaça principal, anomenada actualment com a plaça de Cambó, se situa aquesta pèrgola construïda en formigó armat.
Elements La pèrgola es disposa en forma de L, envoltant la zona de contacte amb l'edifici principal de la plaça de Cambó. Està executada íntegrament en formigó armat, conformant una coberta formada entre els mateixos pòrtics, a partir d'un pilar individual en el cos llarg i de doble estructura (dues fileres), de manera que permet recollir i desguassar l'aigua de pluja en el seu punt inferior i conduir-la en la part interna del pilar. El conjunt està format per diferents unitats disposades consecutivament.
Ús actual Pèrgola
Ús original/altres Pèrgola
Estat conservació Bo; No s'aprecien desperfectes estructurals, únicament les taques o la presència de brutícia.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

- Valor històric Estructures referents en el context de la història de Sabadell pel significat en la implantació d'un nou barri dins el terme municipal com ho fou Can Feu. Tot i que l'element no és conegut la seva articulació és indissociable al conjunt del polígon.
- Valor urbanístic La pèrgola és un element referent que articula significativament l'espai cobert que delimita a la plaça de Cambó. Per tant articula els seus valors posicionals amb el disseny particular.
- Valor arquitectònic/tipològic/artístic És fruit de un moment determinat on hi ha una profusió en la utilització del formigó armat en tot tipus de construccions. Les influències de les obres de Nervi i altres arquitectes i enginyers, com Eduardo Torroja són molt notables.
- Valor sociocultural i etnològic La pèrgola articula un lloc cobert de la plaça de Cambó com espai públic d'interrelació dels ciutadans del barri.
- Valor natural/ambiental/paisatgístic Conjunt interessant per la contribució en la preservació i el manteniment del caràcter harmònic i definidor del paisatge de la plaça que no ha sofert alteracions notables des de la seva materialització.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Pèrgola de formigó

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Reforma, Millora, Remodelació o Rehabilitació sense alterar els valors tipològics del bé; Restauració; Reconstrucció i Reproducció (parts o elements artístics i/o ornamentals necessaris per a la comprensió del bé)

Pèrgola de formigó – Polígon de Can Feu

OE.04.EA

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Restauració tipològica adequada a fi de preservar i posar en relleu les parts o elements destacats.

Les actuacions d'imatge hauran de respectar els valors patrimonials que singularitzen aquest bé i es materialitzaran amb el màxim respecte per les mateixes, tant en la utilització de materials, com en el tractament de les textures i el cromatisme.

Estructura/interior

Les actuacions de restauració i/o de reparació efectiva de l'estructura del bé, es materialitzaran a partir del coneixement de l'ús i les tècniques emprades en la seva construcció original, amb ple respecte pels seus valors propis com element d'obra civil que ha particularitzat una estructura i una imatge externa definida i identificativa.

Si per tal de reparar un element i/o el conjunt del bé cal fer actuacions a l'interior de les seves estructures, es garantirà en tot moment la restitució correcta de la imatge exterior, per tal de no desvirtuar les seves característiques formals.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica El barri de Can Feu on se situa la plaça de Cambó i la pèrgola de referència el formen habitatges unifamiliars envoltats d'espais verds singulars. Comparteix l'espai amb una petita zona industrial, d'indústria tèxtil familiar.

Bibliografia Ajuntament de Sabadell. Història dels barris de Sabadell.

Pèrgola de formigó – Polígon de Can Feu

OE.04.EA

ALTRES IMATGES

*Fotografia del bé
Equip redactor*

Torre de l'Aigua

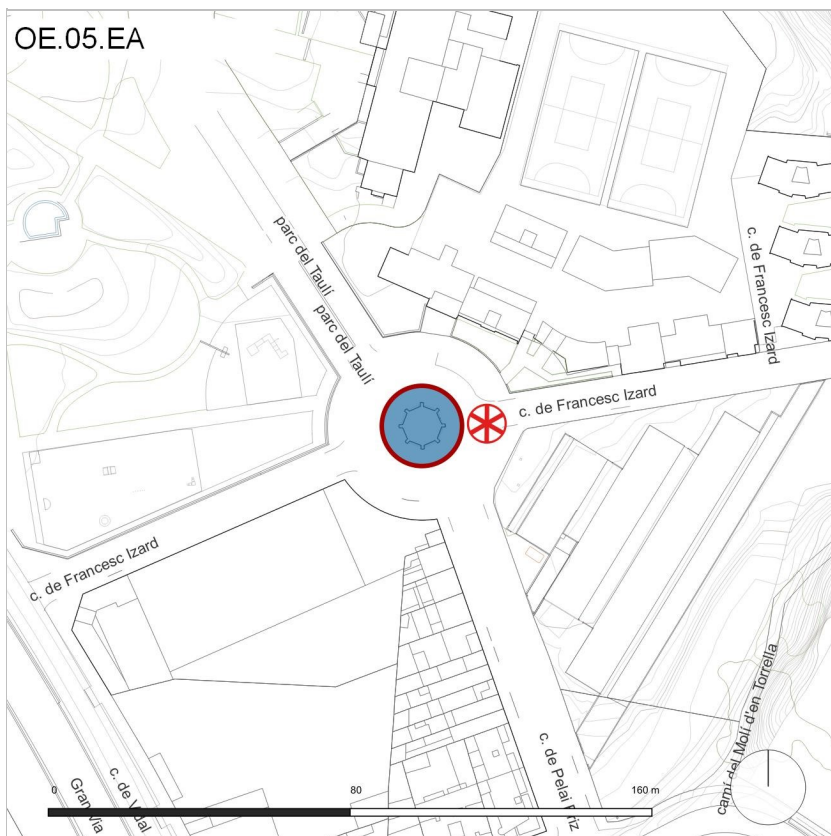
OE.05.EA

DADES BÀSIQUES

Adreça/es **Plaça Torre de l'Aigua, de la, s/n** **Codi INE** 187
Carrer Francesc Izard, de, s/n

Coordenades UTM x = 426037 ; y = 4600764 **Identificació al plànol** Nd1-17

Dades cadastrals	Número	Superfície	Sostre	N. plantes
6012402DG2061B0001BA	88	111		

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

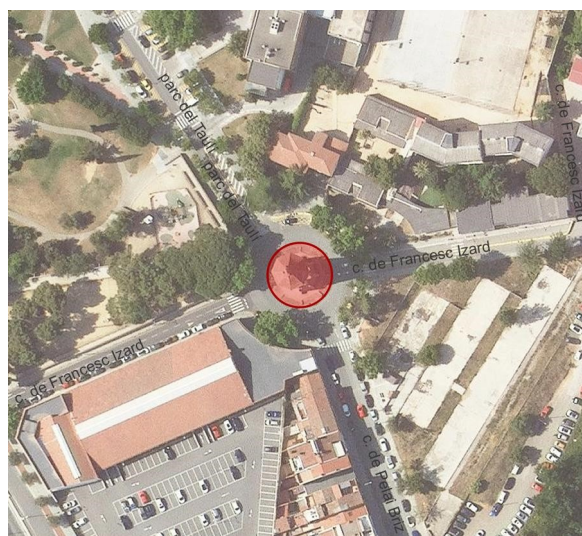
- BCIN
- BCIL
- BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	Volumètric
<i>Nº reg/cat.</i>	PEPBAMAS 10.2

CATALOGACIÓ

<i>Tipus de bé</i>	Patrimoni arquitectònic
<i>Categoria</i>	BCIL
<i>Nivell prot.</i>	1. Integral
<i>Classificació</i>	Elements arquitectònics
<i>Altres prot.</i>	Sol·licitada incoació de procediment per a la declaració com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en data 11 de juliol de 2018. En tramitació.

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

<i>Tipologia</i>	Obres d'Enginyeria (OE)
<i>Subtipologia</i>	Torre-dipòsit d'aigua
<i>Estil i Època</i>	Modernisme; Època contemporània. Segle XX
<i>Cronologia</i>	1915-1919
<i>Autor/promotor</i>	Lluís Homs i Moncusí, arquitecte; Francesc Izard, enginyer.
<i>Context</i>	Es tracta d'uns dels primers edificis de la ciutat a ser construït amb formigó armat. Està ubicada al nord del barri de Covadonga, a tocar del Parc Taulí.
<i>Elements</i>	La Torre de l'Aigua és d'estil modernista amb elements decoratius com els arcs mixtilinis de la part interna del dipòsit.

El dipòsit està sostingut per 8 pilars units entre ells per una escala helicoïdal amb barana de ferro que arriba fins al dipòsit. Alguns d'aquests pilars contenen els tubs de pujada d'aigua al dipòsit, procedents de l'elevador d'aigua de la Caseta de les Aigües que es troba a la llera dreta del Ripoll. Altres pilars contenen els tubs de baixada d'aigua per a la distribució a la ciutat.

Presenta una alçada total de 50m amb base octogonal i un dipòsit de 9m d'alçada amb capacitat per a 300.000 litres d'aigua. A la part superior hi ha un mirador al que s'hi accedeix per una escala de cargol que passa per dins el dipòsit. El mirador està cobert per una cúpula acabada en punxa amb una base octogonal de la qual en surten els 8 nervis cap a la part superior. Abans d'arribar a la punxa, hi ha un total de quatre finestres intercalades entre les 8 cares.

També es conserva, al costat del riu Ripoll, la caseta d'elevació de les aigües (veure fitxa AI.057.EA Elevador d'aigües).

<i>Ús actual</i>	Torre de l'Aigua
<i>Ús original/altres</i>	Torre de l'Aigua
<i>Estat conservació</i>	Bo; Restaurada.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

- Valor històric
La Torre de l'Aigua és un dels elements més representatius de la ciutat i té un valor històric i patrimonial acreditat pels seus valors formals així com per representar una estructura de proveïment fonamental des dels seus orígens fins avui.
- Valor urbanístic
La seva posició marca una fita representativa dins el que anomenem com a façana de ciutat. A nivell referencial l'element ha condicionat el desenvolupament urbanístic de l'entorn.
- Valor arquitectònic/tipològic/artístic
Representa una de les primeres construccions realitzades en formigó armat a la ciutat que permet resoldre una estructura esbelta sobre la que es recolza el dipòsit, expressant els valors del modernisme, especialment en el tractament de la coberta.
- Valor sociocultural i etnològic
És un dels elements més identificatius de la ciutat i reconegut pels seus habitants. Acredita prous valors en conjunt com per ser considerat un dels 100 "Elements del Patrimoni Industrial de Catalunya".

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

Valor natural/ambiental/paisatgístic

És un referent en el paisatge de la ciutat, especialment identificable en la visió des de la vall del riu Ripoll, que determina, juntament amb el Taulí, una de les visuals més reconegudes de la ciutat. A nivell urbà, és un important element de referència.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Torre de l'Aigua

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Restauració i/o Rehabilitació

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Tractament amb les tècniques de restauració adequades utilitzant els materials que li són propis.

Qualsevol alteració de la imatge externa derivada d'una nova actuació ha d'estar avalada per la necessitat d'emprendre una tasca urgent de restauració i justificada de forma fefaent. En tots els casos es farà amb ple respecte pels valors acreditats.

Les actuacions d'imatge hauran de respectar els valors patrimonials que singularitzen aquest bé i es materialitzaran amb el màxim respecte per les mateixes, tant en la utilització de materials, com en el tractament de les textures i el cromatisme.

Entorn/Jardí

Les actuacions que es materialitzin a l'entorn d'aquest bé, conformant un Ambient delimitat per la totalitat de la plaça de la Torre de l'Aigua i els carrers adjacents (carrer de Francesc Izard, carrer de Pelai Briz i primer tram del carrer del Parc Taulí precisament en el seu perímetre amb el propi Parc) han de ser absolutament respectuoses per tal de preservar la seva imatge atenent a les tres consideracions que li confereixen els seus valors com a element patrimonial: arquitectònic (obra singular d'enginyeria civil); ambiental-paisatgístic (element clau en el reconeixement de l'entorn i del paisatge que conforma) i sociocultural-etnològic (peça que disposa d'un reconeixement en la identitat del lloc on se situa).

En el procés de tramitació de la declaració com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) es procedirà a concretar de forma definitiva l'entorn del monument.

Estructura/interior

Les actuacions de restauració i/o de reparació efectiva de l'estructura del bé, es materialitzaran a partir del coneixement de l'ús i les tècniques emprades en la seva construcció original, amb ple respecte pels seus valors propis com element d'obra civil que ha particularitzat una estructura i una imatge externa definida i identificativa.

Si per tal de reparar un element i/o el conjunt del bé cal fer actuacions a l'interior de les seves estructures, es garantirà en tot moment la restitució correcta de la imatge exterior, per tal de no desvirtuar les seves característiques formals.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Informació històrica La construcció d'aquest edifici, que esdevindrà un emblema de la ciutat, permet aproximar-nos a la complexa evolució del subministrament de l'aigua. Es tracta d'un element essencial del desenvolupament econòmic i demogràfic de Sabadell.

Fins a començaments del segle XIX l'aigua era un bé comunal. El mateix Ajuntament de Sabadell la distribuïa de forma gratuïta per diferents indrets de la ciutat a través de fonts, algunes amb abeuradors, i un safareig públic. La industrialització va modificar radicalment aquest escenari. Segons els anàlisis de Matthew Gandy, l'evolució del subministrament d'aigua a les ciutats contribueix a explicar els processos de creixement urbà. D'altra banda, com ha exposat Erik Swyngedouw, als àmbits urbans els fluxos d'aigua esdevenen fluxos de poder ja que ambdós representen elements vitals per a l'expansió de la ciutat. En aquest context, les estratègies de mercantilització i privatització de l'aigua estan vinculades a discursos d'escassetat per justificar els interessos privats i estendre les fronteres d'acumulació de capital.

A la primera dècada del segle XX, el subministrament d'aigua a Sabadell era molt heterogeni. Llavors el consum d'aigua (domèstic, urbà i industrial) era de 100 litres per

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

persona i dia. Una xifra que no recull l'aigua procedent dels nombrosos pous domèstics i industrials existents a la ciutat que seran prohibits després de la Guerra Civil degut a la seva sobreexplotació i contaminació.

El subministrament d'aigua estava a càrrec d'una empresa municipal i dues companyies privades: Compañía de Aguas para el Abastecimiento de Sabadell, S.A. (Aguas de Terrassa) y la Sociedad de Propietarios de la Mina de Aguas de Sabadell, S.A. Aquesta darrera, fundada en 1843, era la més important de les dues i estava estretament vinculada a la Liga de la Defensa de las Aguas del Río Ripoll y de sus Afluentes y Derivados, formada pels principals industrials de Sabadell. Per la seva banda, l'empresa municipal obtenia l'aigua del riu Ripoll i patia de greus problemes per a satisfer als seus clients amb els recursos locals disponibles.

De 1911 a 1913 es va patir una sequera va reduir el consum per habitant a la mínima expressió i s'argumentava que es posava en perill el funcionament de la indústria local. Per fer front a aquesta situació, l'Ajuntament va crear una comissió específica per al tema de l'aigua dins de la Comissió Municipal de Foment per justificar la portada d'aigües per elevació del riu Ripoll. Aquesta comissió va considerar que les ofertes de les esmentades dues companyies privades eren inviables tant des del punt de vista tècnic com econòmic. Finalment, el 1912, l'Ajuntament va endegar una sèrie de prospeccions amb èxit per buscar pous a la llera del riu, va adquirir dos grups d'electrobombes i les canonades per conduir l'aigua fins a un elevador que s'havia d'ubicar al carrer Vilarubias. El setembre de 1913, amb les instal·lacions ja quasi acabades, es demanà a tal efecte un permís provisional al Govern Civil. El juny 1915 l'Ajuntament obrí un concurs de projecte i construcció d'una torre-dipòsit, amb l'objectiu d'acumular l'aigua extreta dels pous del Ripoll. El projecte tenia unes bases detallades per l'enginyer sabadellenc Francesc Izard i Bas, que havia estat l'autor del projecte tècnic de l'elevació de l'aigua des del riu.

Entre 1913 i 1916 se succeïren les campanyes a favor i en contra del projecte. Es mostraren favorables la majoria d'entitats locals, que el 1914 organitzaren una gran manifestació i en contra els propietaris d'aprofitament d'aigua riu avall, particularment la Sociedad General de Aguas de Barcelona (SGAB), propietària del pous a la mateixa zona de captació.

En mig d'aquesta polèmica, el 1916, el Govern Civil va denegar el permís del projecte d'elevació de les aigües, ordenà el tancament de la caseta dels sistemes de bombament i la paralització de les obres de la Torre de l'Aigua. Finalment, aquesta decisió no va arribar a executar-se pels greus problemes econòmics que hauria comportat a la indústria local en uns anys de gran expansió derivada de les comandes dels països que s'enfrontaven a la Primera Guerra Mundial. Així, doncs, l'any 1917 es va concedir un permís provisional per a continuar les obres que fou aprovat definitivament el 1919.

L'autoria de la Torre de l'Aigua

Respecte a la seva autoria existeixen algunes dubtes. Els plànols del projecte estan signats per l'arquitecte Luís Homs Moncusí, director tècnic de l'empresa guanyadora del concurs, Construcciones y Pavimentos SA. D'altra banda, el director de l'obra va ser l'arquitecte municipal Josep Renom. Al finals de la dècada de 1920 s'editaren una sèrie de postals de les obres més importants de Renom on la Torre de l'Aigua figura com una obra exclusivament seva. A l'igual que a la necrològica que li va dedicar la Revista del Cuerpo de Arquitectos Municipales de España, escrita per l'arquitecte municipal de Terrassa, Melcior Vinyals. Tanmateix, en la fitxa del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic de Sabadell (PEPPAS) consta Lluís Homs com el seu autor.

A la documentació conservada a l'Arxiu Històric de Sabadell (AHS) i consultada per Josep Casamartina es pot llegir que la prefiguració del projecte venia donada per les bases del concurs on hi eren com membres del jurat Renom i l'enginyer municipal Miquel Sampere. Al concurs es presentaren quatre projectes, però només dos foren pres en consideració, el de l'esmentada empresa guanyadora i la del constructor Josep M. Barenys, amb plànols del jove arquitecte noucentista Isidre Puig Boada. A la mateixa documentació es constata que es feren algunes millores estètiques al projecte guanyador. En opinió de Casamartina, "resulta curiós que l'obra no la dirigís Homs, que era, precisament, el director tècnic de

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

l'empresa constructora i, per tant, l'encarregat de dirigir-la". D'altra banda, a l'arxiu privat de Renom s'han conservat esbossos del portal i la base de la Torre.

Casamartina arriba a la conclusió que possiblement, abans del concurs, ja estiguessin decidides la configuració de l'obra i els materials. S'ha de tenir en compte que aquesta fou una de les primeres construccions a Sabadell en la que s'utilitzà formigó armat i que l'empresa Construcciones y Pavimentos SA s'havia especialitzat en aquest material. Així, el concurs s'hauria convocat "per un pur formulisme i el projecte d'Homs fos en realitat de Renom, potser amb algunes aportacions d'Homs a nivell tècnic". El fet que el projecte d'Isidre Puig rebés un import econòmic igual al del projecte guanyador avalaria aquesta teoria.

El febrer de 1916 es van començar les obres que foren lliurades provisionalment l'agost de 1918 i definitivament el gener de 1919, encara que no va entrar en funcionament fins al 1922. El pressupost inicial era de 82.643,20 pessetes, però final el seu cost final fou de 104.422,70 pessetes que, segons Mercè Argemí i Esteve Deu, s'explica per la forta inflació de preus que hi ha haver entre 1916 i 1918 i per algunes millores que s'introduïren en el procés de la seva construcció.

La Torre de l'Aigua està inspirada en models alemanys. Està constituïda per vuit pilars, disposats en forma de tronc de piràmide units pels diferents trams d'accés de l'escala helicoidal. Els pilars sostenen el cos elevat, de secció octogonal, i cobert per un capitell. Exteriorment té forma octogonal, però l'interior és circular, per evitar una excessiva pressió de l'aigua als angles. Al damunt del dipòsit, amb una capacitat de 293,5 metres cúbics, hi ha el mirador, amb una obertura a cada costat, de forma rectangular amb la part superior lleugerament arquejada i protegida per balcons de ferro. Uns equips de bombes instal·lades dins de la Caseta de les Aigües feia pujar el líquid des dels pous del riu fins al dipòsit i baixava per un altre pilar per ser distribuïda a la ciutat.

L'any 1949 l'explotació de la Torre de l'Aigua, propietat de l'Ajuntament de Sabadell, va ser cedida a l'empresa concessionària, Companyia d'Aigües de Sabadell (CASSA), amb un contracte de 99 anys. La Torre de l'Aigua va deixar de funcionar l'any 1967. 20 anys després, el 1987, va ser restaurada i un any després, CASSA va retornar-la a l'Ajuntament.

Aquest projecte no va resoldre els problemes de subministrament d'aigua a la ciutat. Des de finals de la dècada del 1920, l'estratègia dels industrials del Gremi de Fabricants, la Cambra Propietaris Urbans i la Sociedad de Propietarios de la Mina, es va dirigir de l'explotació dels recursos locals cap a la recerca de subministraments més llunyans que requerien aliances amb Barcelona. Així la Sociedad de Propietarios de la Mina va apostar per unir l'oferta d'aigua de Sabadell amb la de Barcelona. També es plantejà la possibilitat de fusionar les dues empreses privades, encara que cap d'aquests projectes va reeixir. La proclamació de la Segona República (1931) va detenir la constitució de monopolis privats locals de subministrament hídric, però el nou règim no va tenir temps per implantar una solució definitiva.

La persistència del problema de l'aigua va conduir, per iniciativa de l'alcalde franquista José Maria Marcet i dels industrials de la ciutat a constituir el 1949 CASSA en forma de monopoli municipal amb un 20 per cent de capital públic i un 80 per cent de capital privat. L'empresa va tenir la seva primera seu a l'edifici del Gremi de Fabricants. D'aquesta manera es consumava el procés del control i privatització de l'aigua per part de les elits econòmiques i polítiques de la ciutat.

En una altra entrega d'aquesta secció tractarem amb detall les circumstàncies que menaren a la constitució i al desenvolupament de CASSA.

Bibliografia

ARGEMÍ, M., DEU, E., 900 anys d'història de l'aigua a Sabadell: del s.XI al 1949. Companyia d'Aigües de Sabadell, 1999.

CASAMARTINA, Josep: Josep Renom, arquitecte. Sabadell: Fundació Bosch i Cardellach, 2000.

MALLOL, Montserrat et alii: La Torre de l'aigua: Sabadell. Vallès Occidental. Ajuntament de Sabadell, 1996.

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

VVAA; Parc Fluvial del Ripoll, Sabadell [recurs electrònic] : inventari d'elements d'interès cultural 1, Ajuntament de Sabadell, 2003.

Senyalització del Patrimoni Històric de Sabadell. Ajuntament de Sabadell, 2010.
Disponible a: <http://ca.sabadell.cat/Oficinadelpatrimoni/d/Senyalitzacio.pdf> (darrera consulta: Febrer 2019).

'Història de Sabadell': La construcció de la Torre de l'Aigua (1915-1919). Antonio Santamaria (abril 2016).

Observacions

És un dels 150 elements del mapa del Patrimoni industrial de Catalunya. Senyalització patrimonial de Sabadell (núm. 18)

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

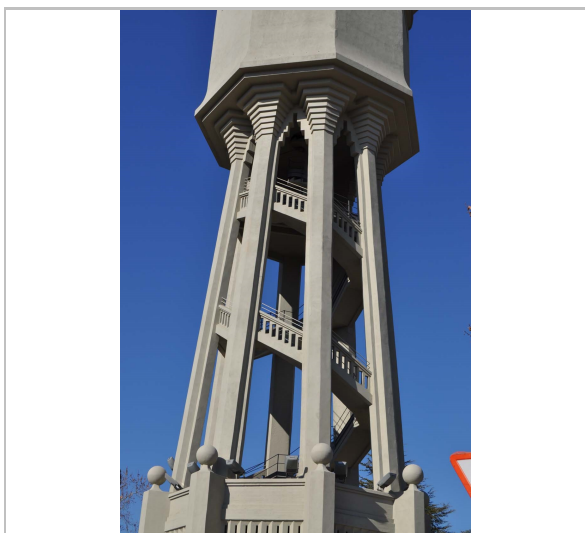
ALTRES IMATGES

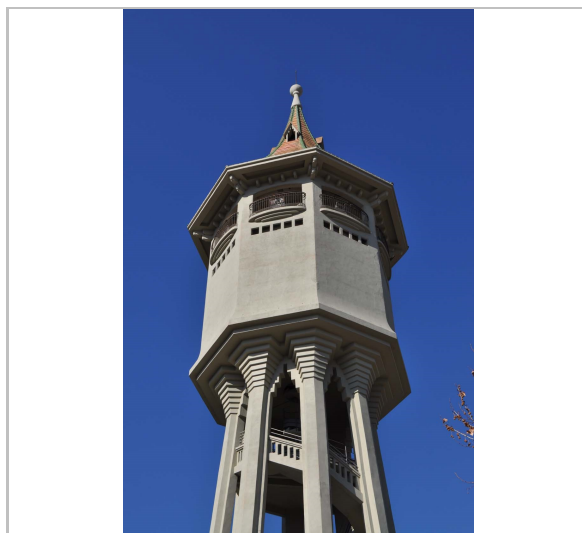
Fotografia del bé
Equip redactor

Fotografia del bé
Equip redactor

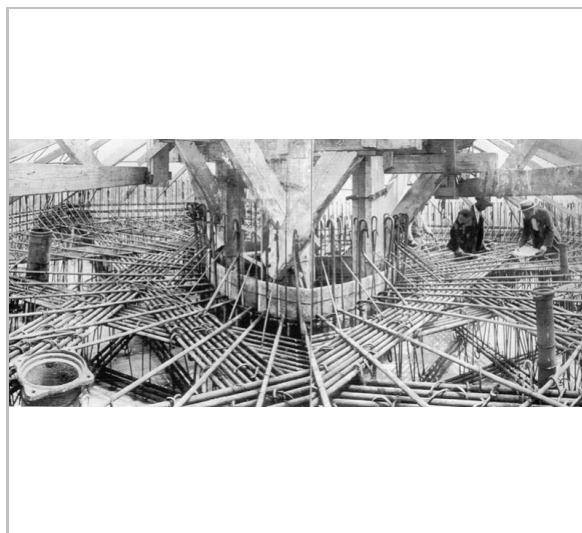
Fotografia del bé
Equip redactor

Fotografia del bé
Equip redactor

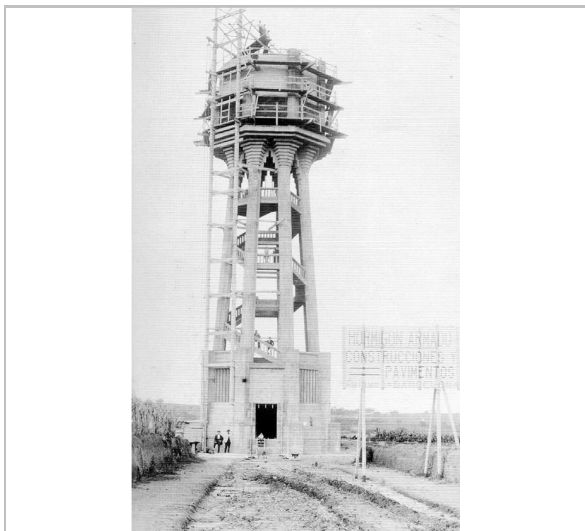
Placa
Equip redactor

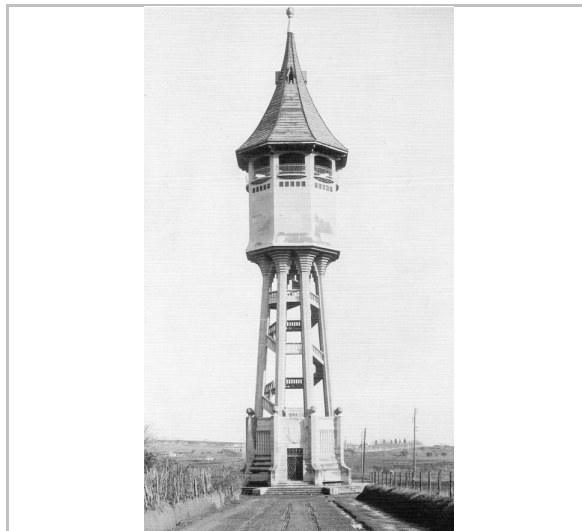
La Torre en construcció
AHS - AJR

Torre de l'Aigua

OE.05.EA

*La Torre en construcció
AHS - AJR*

*La Torre a.1920
Joan Gusi AHS - AJR*

Torre de l'aigua del Barri de la Concòrdia

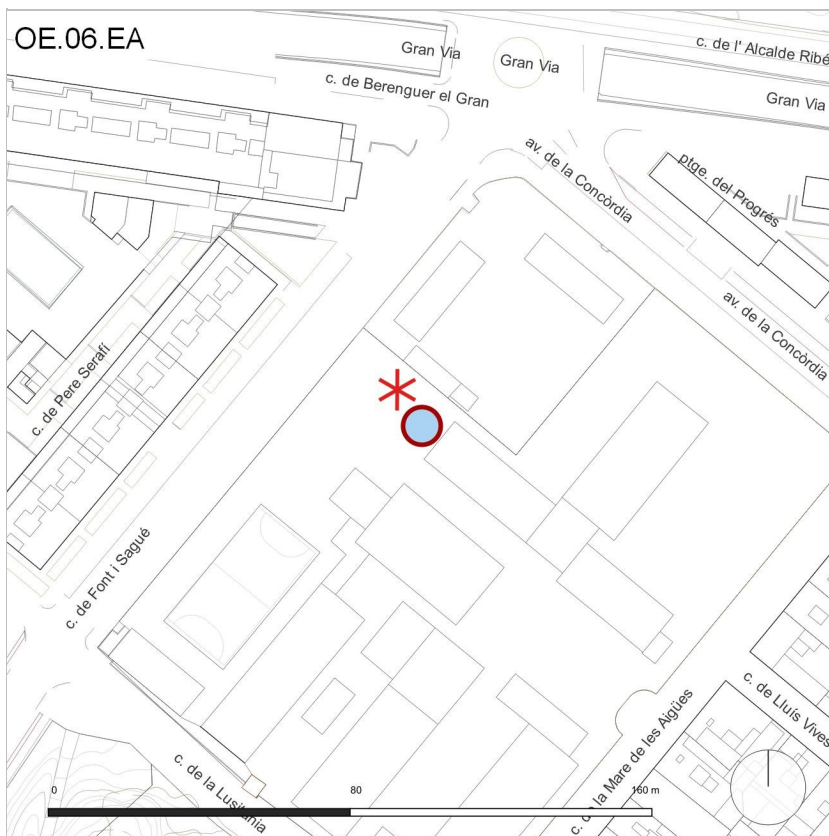
OE.06.EA

DADES BÀSIQUES

Adreça/es Carrer Font i Sagué, de, 41 Codi INE 187
Carrer Mare de Déu de les Aigües, de la, 2

Coordenades UTM x = 424212 ; y = 4601486 Identificació al plànol Nd1-11

Dades cadastrals	Número	Superfície	Sostre	N. plantes
	4417601DG2041A			

Plànol normatiu

LLEGENDA

- Límit de bé
- Entorn de protecció

Categoria de protecció:

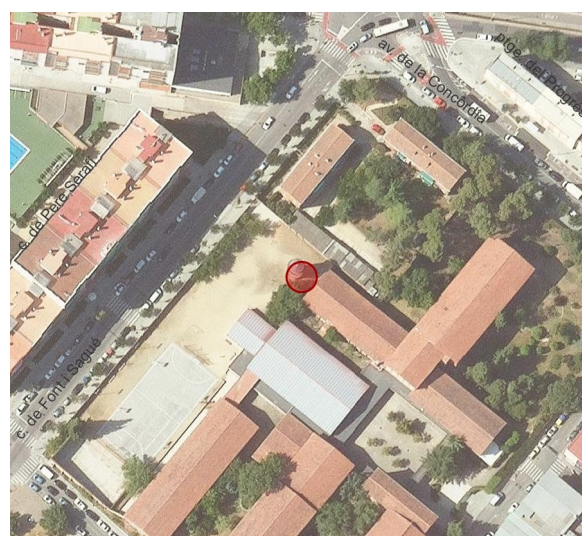
- BCIN
- BCIL
- BPU

Nivell de protecció:

- 1. Integral
- 2. Conservació
- 3. Parcial
- 4. Ambiental
- 5. Documental
- Espais lliures protegits

Fotografia del bé

Emplaçament

Torre de l'aigua del Barri de la Concòrdia

OE.06.EA

CATALOGACIÓ ANTERIOR

Altres Element emergent

CATALOGACIÓ

Tipus de bé Patrimoni arquitectònic
Categoria BPU
Nivell prot. 3. Parcial
Classificació Elements arquitectònics
Altres prot. P.02.AM Barri de la Concòrdia

DESCRIPCIÓ DEL BÉ

Tipologia Obres d'Enginyeria (OE)
Subtipologia Torre-dipòsit d'aigua
Estil i Època Enginyeria civil; Època contemporània. Segle XX
Cronologia a.1950
Context Entre 1953 i 1954, la Caixa d'Estalvis de Sabadell va presentar el projecte elaborat pels arquitectes Casulleras, Bracons i Vila Juanico en els terrenys que prèviament havia comprat a Francesc de Pàdua Borguñó al mòdic preu de dues pessetes el pam quadrat. Es volia construir un barri modèlic amb un centenar de casetes unifamiliars amb jardí i preus assequibles per a les classes mitjanes i treballadors qualificats. El projecte estava inspirat en model anglès de ciutat-jardí que s'havia introduït a l'estat espanyol a la primera dècada del segle XX.
Elements La Torre de l'Aigua de la Concòrdia és una construcció de l'enginyeria civil materialitzada en obra de fàbrica de maó per abastir d'aigua el nou barri que s'estava materialitzant.

Es tracta d'una edificació de planta circular que conté, en la seva part superior, un dipòsit d'aigua per funcionar com element a distribuir per gravetat. Al voltant del cilindre que conforma la torre, hi ha una escala de cargol perimetral fins una passera que serveix de control sobre l'interior del dipòsit on s'accedeix precisament per aquesta escala.
Ús actual Torre d'Aigua
Ús original/altres Torre d'Aigua
Estat conservació Regular; La imatge externa denota alguns problemes d'eflorescències produïdes per regalims d'aigua sota els múltiples graons que configuren l'escala perimetral exterior. No es detecten problemes de solidesa o estabilitat en el conjunt de la Torre.

RAONS PER A LA CATALOGACIÓ

- Valor històric L'element és un referent de la portada de l'aigua al nou barri de la Concòrdia. Un polígon d'habitatges que s'articula en els anys 1950 per acollir un gran nombre de famílies treballadores que varen arribar a la ciutat.
- Valor urbanístic La posició de la Torre de l'Aigua de la Concòrdia determina l'origen del barri del mateix nom i apareix com un referent visual del sector, juntament amb l'Institut Ferran Casablanca.
- Valor arquitectònic/tipològic/artístic Construcció de forma molt senzilla, pensada i projectada únicament per a donar servei de proveïment i que no acredita valors arquitectònics remarcables.
- Valor natural/ambiental/paisatgístic La seva esbeltesa configurada en forma cilíndrica, així com l'escala helicoïdal perimetral fa que aquest element sigui present en diferents visuals en l'àmbit del barri de la Concòrdia.

ÀMBITS DE PROTECCIÓ

Element/s Envoltent exterior de la torre amb l'escala helicoïdal

REGULACIÓ DE LES INTERVENCIIONS

Tipus d'intervenció Manteniment i/o Reparació; Consolidació; Restauració i/o Rehabilitació

CRITERIS D'INTERVENCIÓ

Restauració amb tècniques adequades, utilitzant els materials que li són propis.

Torre de l'aigua del Barri de la Concòrdia

OE.06.EA

Qualsevol alteració de la imatge externa derivada d'una nova actuació ha d'estar avalada per la necessitat d'emprendre una tasca urgent de restauració i justificada de forma fefaent. En tots els casos es farà de la manera compatible i amb ple respecte pels valors acreditats.

Les actuacions de imatge hauran de respectar els valors patrimonials que singularitzen aquest bé i es materialitzaran amb el màxim respecte per les mateixes, tant en la utilització de materials, com en el tractament de les textures i el cromatisme.

Estructura/interior

Les actuacions de restauració i/o de reparació efectiva de l'estructura del bé, es materialitzaran a partir del coneixement de l'ús i les tècniques emprades en la seva construcció original, amb ple respecte pels seus valors propis com element d'obra civil que ha particularitzat una estructura i una imatge externa definida i identificativa.

INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Bibliografia

BENAU, J.M, GARRIDO, A. i SUDRIÀ C. Caixa Sabadell, finances i acció social 1859-2009. Fundació Caixa Sabadell, 2008.

BENAU, Josep M. Aproximación al movimiento popular de barrios de Sabadell (1945-1975). Inèdit AHS.

CASAÑAS, Joan. L'aportació de Càritas a Sabadell. 50 anys. Càritas Sabadell, 2010.

MARCET COLL, José María. Mi ciudad y yo. Veinte años en una alcaldía 1940-1960. Duplex, Barcelona, 1963.

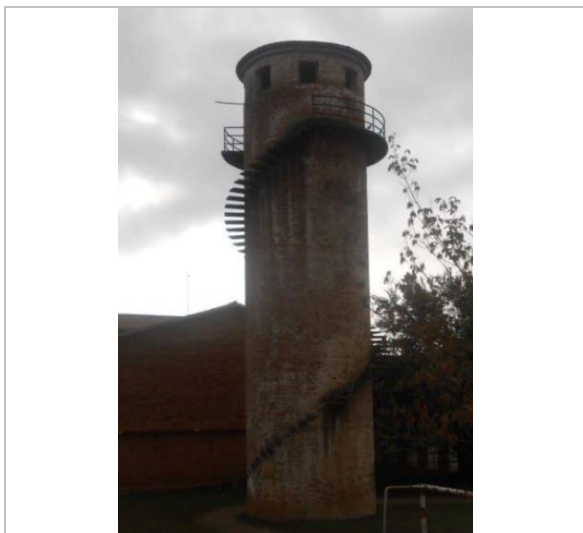
MARTÍNEZ i MUNTADA, Ricard. El moviment veïnal a Sabadell durant el tardofranquisme, 1966-1976: "Todos los barrios unidos para conseguir sus derechos" Arraona, n. 24 i 25, 2001.

MUSET PONS, Assumpta, De l'espai rural a la ciutat : la Concòrdia, Can Llong, Castellarnau...Ajuntament de Sabadell i Museu d'Història de Sabadell, 2009.

Torre de l'aigua del Barri de la Concòrdia

OE.06.EA

ALTRES IMATGES

Fotografia del bé
Equip redactor

Fotografia històrica, 1962
AHS